

Jaunpiebaldzēns Jānis Mājenieks jeb dzejnieks Slēgu Jānis desmit gadu vecumā nonāca Rīgā, bet vienmēr gaidīja, kad varēs atgriezties savā mīļajā Piebalgā. Tas bija iespējams, kad beidza aktīvās darba gaitas. Tagad viņš rosīgi darbojas Jaunpiebalgas sabiedriskajā dzīvē, ir iniciators kultūras un patriotiskiem pasākumiem, līdzdarbojas to organizēšanā, ar savu degsmi un dzīvessparu aizraujot citus.

- Tikko aizvadīta Barikāžu atcere. Jūs Jaunpiebalgā esat viens no tiem, kas par to rūpējas.

- Es jau arī biju barikādēs. Dzīvoju Rīgā, katru dienu tikos, runājos ar tiem, kas bija atbraukuši no dažādām Latvijas vietām. No 143 barikāžu dalībniekiem, kuri barikādēs bija no Jaunpiebalgas, daļai vairs nevaru atrast kontaktus. Tāpēc Barikāžu atceres pasākumā aicināju ikvienu līdz nākamajam gadam uzrakstīt savas atmiņas. Nav svarīgi komati un pareizrakstība, svarīgas ir tieši katra paša atmiņas un sajūtas, katra paša izteiksmes valoda un stils. Mums jāraksta arī par tiem, kas jau ir aizgājuši mūžībā. Bija tāds jaunpiebaldzēns Aldonis Bērziņš, kurš izdomāja, kā varētu aizkavēt krievu karavīrus. Viņš bija uztaisījis plastilīna bumbiņas, kurās iekšā āķīši. Ja tādai uzkāptu, āķīši iekertos zābakā un karavīrs tālāk netiktu. Vēlos šīs atmiņas apkopot, izdot grāmatīņu par piebaldzēniem un Barikādēm, jo pēc 100 gadiem tā būs zelta vērtē.

Lai šo sajūtu pastiprinātu, pasākumā nolasīju A. Čaka poēmu "Sprediķis Piņķu baznīcā" no krājuma "Mūžības skartie". Un arī par tiem, kas stāvēja Barikādēs, pēc simts gadiem runās tāpat kā Čaks par latviešu strēlniekiem. 1991.gada janvāris ir vēsturisks, leģendārs arī ar to, ka laikā, kad Padomju Savienībā bija tūkstošiem lidmašīnu un tanku, miljons karavīru, Rīgas centrā uzcēla barikādes, kurās stāvēja vīri ar miegiem un akmeņiem, lai gan Vecrīgu varēja nolīdzināt līdz ar zemi 15 minūtēs. Redzam, kas tagad notiek Ukrainā, arī citviet. Mums laimējās, ka atguvām brīvību, tagad mēs dzīvojam Zelta laikmetā. Latvijai nekad tāda laikmeta nav bijis, neviens neapspiež, neliek runāt krievu valodā. Ko vairāk var vēlēties.

Pasākumā arī rosināju godināt jaunpiebaldzēnu, kādreizējā mēbeļu ceha vadītāju, Atmosdas aktīvistu Jāni Eglīti, nosaucot viņa vārdā kādu ielu.

- Jūs arī gādājat, lai Jaunpiebalgā saglabātos atmiņas par tiem, kas cīnījās pret padomju varu.

- Esam izveidojuši divas partizānu piemiņas vietas - Lielmežā, Slieķu purvā. Kaujai, kas notika 1948. gadā, kad man bija astoņi gadi, biju liecinieks, biju pavisam netālu, kauju dzirdēju. Izrādījās - pret 12 partizāniem tika sūtīti vairāk nekā 200 specvienību karavī-

Ar Piebalgu sirdī, dzīvē, darbos un dzejā

” JĀNIS MĀJENIEKS JEB SLĒGU JĀNIS

- Dzīve nav viegla, bet vienīgais mierinājums, ka tādas viegla dzīves nav nevienam. Ir jāatstāj aiz sevis kaut kas paliekošs, pēc simt gadiem tam būs liela vērtība.

ri. Bija paredzēts viņus ielenkt meža vidū, šķūnītī, kur viņi pulcējās. Specvienību karavīri tuvojoties bija izbiedējuši stirnu baru, kas ieskrēja plaviņā. Partizāns Kārlis Zariņš, ieraugot dzīvniekus, secinājis, ka sanāktu gards cepetis, atļāvies uz tām izšaut. Karavīri domājuši, viņi ir atklāti, sākuši apšaudīt. Es biju mājās, pagalmā, un sapratu, ka jākrīt pie zemes un jāslēpjas. Kauja nebija ilga, minūtes divdesmit. Pēc tam noskaidrojās, ka seši bija krituši, bet seši, pateicoties tam, ka karavīri nebija paguvuši pilnībā vietu aplenkt, paspēja izglābties, arī pats Kārlēns.

Esam šķūnīti atjaunojuši, uzlikuši piemiņas plāksni kritušajiem un kaujas aprakstu. Partizānu apbedīšanas vietu gan nesam atraduši, iespējams, viņi pārāpbedīti. Arī pie ceļa uzstādījām piemiņas akmeni, norādes uz Slieķu purvu. Uz atklāšanu atbrauca Nacionālo bruņoto spēku komandieris Raimonds Graube.

Otra piemiņas vieta ir pie Jēciem, ir bunkura vieta un atzīme par kritušajiem. Nacionālās partizānu bruņotās pretošanās atceres dienā, 2. martā, mani aicina uz skolām, kur stāstu par partizāniem.

Man šķiet nozīmīgi, ka, pateicoties vietējo iedzīvotāju atsaucībai, ziedojumiem un darbam, varējām arī palīdzēt atjaunot kapsētas seno mūri.

Biju nodibinājis pat Piebalgas Latviešu biedrību, tomēr tai atsaucības nebija. Jāteic, ka ne visām iecerēm izdodas gūt atsaucību.

- Pats esat dzejnieks un organizējat arī dzejas vakarus, ieskaitot vietējos dzejniekus.

- Jā, Dzejas dienu laikā septembrī organizēju dzejas vakaru, tāpat labprāt izceļu vietējo gleznotāju veikumu. Arī mana sieva glezno, vēlētos viņas darbus apkopot albumā. Pašam vajadzētu vēl trešo dzejas izdevumu uzrakstīt, nākamgad man būs 85 gadi, tad gan būs gana. Ir jāatstāj aiz sevis kaut kas paliekošs, jo pēc gadiem simt tam būs liela vērtība.

Tā kā mūsupusē dzīvo ukraiņi, kas te paglābušies no kara, pašākumos aicinu piedalīties arī viņus, tāpat stāstu arī par partizāniem. Bija ukraiņiete, kas vēlējas izjust, kāda ir partizānu dzīve, naktī aizvedām viņu uz šķūnīti Slieķu purvā, viņa piedalījās nakts pārgājienā.

Esmu sagatavojis arī scenāriju Čaka "Mūžības skartajiem" ar tā laika strēlnieku dziesmām, bet muzikālo pavadījumu esmu iecerējis ar čello, atkal esmu uzrunājis vietējos māksliniekus. Domāju, ka kādā brīdī izrādīs sagatavosim.

- Vai dzeju rakstāt jau sen?

- Par dzeju es interesējos no bērnības, man patika gan Čaks, gan Veidenbaums. Kad studēju Ļeņingradas Elektrotehnisko sarkaru institūtā, tam pretim bija Literatūras institūts, un pie mums nāca literātes, lasīja krievu dzejnieku dzeju. Tad mani no krievu dzejniekiem īpaši uzru-

nāja Jeseņins.

Pats gan tajā laikā biju vājš dzejnieks, mēģināju rīmēt, bet nekas nesanāca. Kad atgriezos Piebalgā, domāju, ir jāsāk rakstīt. Bija labas emocijas, ko ieliku dzejā. Dzejai ir vajadzīgas spēcīgas - labas vai sliktas - emocijas, tad var rakstīt.

- Arī Piebalga noteikti ir vieta, kas iedvesmo dzejai. Jums ir dzejoļi, kas veltīti tieši šai pusei.

- Esmu izzinājis Piebalgas vēsturi. Samērā nesen sāku pētīt arī savu senču - Pikuru dzimtas - vēsturi. To esmu apzinājis līdz 18.gadsimta 30.gadiem.

Ap 1850. gadiem lielākā daļa zemnieku dzīvoja rijās, viņiem bija kuplas ģimenes - septiņi, pat deviņi bērni. Pikuru dzimta sākās no Andrieva, kad 1820.gados deva uzvārdus. Muižā bija komisija, prasīja, kādu uzvārdu katrs grib, bet tie nedrīkstēja atkārtoties. Tāpat bija liste, no kuras varēja izvēlēties, ja pašam nebija padomā. Andrievs nebija izglītots cilvēks, viņam no listes nolasīja vairākus uzvārdus, prasīja, pie kura viņš paliks. Viņam tos bija grūti saprast, vaicājās - pie kura, pie kura? Un tā viņam iedeva uzvārdu Piekurs, kas pēc tam transformējās kā Pikkurs, tad Pikurs. Mūsu Pikuru dzimta ir izklīdusi pa visu pasauli.

Es piedzimu Slēga Skanuļu mājās Jāņa Emīla Pikura un Skaidrītes Rezevskas-Pikures ģimenē kā Jānis Dzintars Pikurs. Paguvu nomācīties pirmos divus

skolas gadus, tad nāca kolhoza laiki, visiem atņēma zirgus, uz skolu vairs netiku. Dzīve tā iegrozījās, ka nokļuvi Rīgā patversmē, kur nonāca klaiņojošie bērni. Tur mani 1951. gadā adoptēja Mājenieku ģimene.

Lai gan man ir bijusi doma atgriezties pie dzimtas uzvārda, es ļoti novērtēju to, ko izdarīja mani audžuvecāki, tāpēc paliku viņu uzvārdā. Jo es jau biju uz noziedzības takas, un tas varēja beigties ļoti traģiski. Bet viņi man noticēja un gribēja, lai es mācos. Es, tikai dienējot padomju armijā, sapratu, ka ir jāmacās augstskolā. Nostrādāju Rīgas Radio rūpnīcā, tad 21 gadu arodizglītības sistēmā. Esmu bijis gan mācību iestādes direktora vietnieks audzināšanas jautājumos, gan arī direktors. Un, lai arī apkārt bija daudz krievu, man vienmēr bijis svarīgi, ka esam latvieši, runājam latviski un esam drosmīgi un spēcīgi.

Arī Jaunpiebalgā, kad cilvēkus izveda, mājas nojauca, ievēda krievus. Vēl pirms 30 gadiem te bija krievu skola. Tomēr neizdevās mūs pārkrievo.

- Pēckara skarba laiks jūs aizveda prom no Jaunpiebalgas.

- Bija bērnības atmiņas, pārdzīvojumi, kas atstāja tādu iespaidu, ka visu laiku sapņoju, kā nokļūt Piebalgā. 50 gadi pagāja Rīgā. Bet bija viena doma, ka vajag atgriezties Jaunpiebalgā. Kad sākās Atmosda, atguvu dzimtas zemi un, līdzko saņēmu pensiju, biju atpakaļ. Māja gan bija sabrukusi, bet arī dēls izdomāja nākt uz laukiem, nopirkām māju, un tā jau 23 gadus esam atkal dzimtajā vietā.

Dzīve nav viegla, bet vienīgais mierinājums, ka tādas viegla dzīves nav nevienam. Man savulaik diktī patika filozofija, un ir tāds vienotības un pretstata likums. Tas nozīmē, ka viss ir pretrunā, bet tajā pašā laikā pretstatā. Un vienotības un pretstata rezultātā ir attīstība. Dzīvība un nāve, diena un nakts, viss ir pretrunā, bet tajā pašā laikā vienots. Tāpat karš un miers. Ja nebūtu kara, nebūtu miera. Nav iespējams arī tikai miers, jo dzīvo būtnu ģenozis ir ielikts, ka izdzīvos stiprākais. Stiprākais cenšas pakļaut vājāko. Tikai pasakās labais uzvar ļauno. Dzīvē uzvar stiprākais, kas bieži ir ļaunais. Taču labajam arī ir savs spēks, tas nepazūd, tas turpina pastāvēt. □

Lappusi sagatavojuši
IVETA ROZENTĀLE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA "Cēsu Druva".